

18

Stichting Streekmuseum Hoeksche Waard

Hof van Assendelft
Heinenoord

tel. 01862-535
giro 52 77 13 t.n.v.
de penningmeester te
Zuid-Beijerland

6e Bulletin
april 1970.

Geopend:
dinsdag, woensdag en vrijdag van 14.00 - 17.00 uur
zaterdag van 10.00 - 12.00 en van 14.00 - 17.00 uur.

Museumevenementen.

Ook in het winterseizoen kwam ons museum in het "nieuws". Een zeer bijzondere gebeurtenis op 12 december: de uitreiking van de prijs (een oorkonde en f 3.000,--), ingesteld door de Culturele Raad van Zuid-Holland.

Voor de eerste maal werd deze prijs uitgereikt en de buitengewone prestaties van de heer J.E. de Rooy werden hierdoor nog eens extra onderstreept.

Ongetwijfeld zullen zijn enthousiasme en dat van zijn medewerkers ook van de uitbreiding in Oost-Leeuwenstein weer een origineel en bezienswaardig geheel maken.

Verder waren er de tentoonstellingen.

De keuzes en merklappen deden het goed.

Opvallend was de dikwijls zeer jeugdige leeftijd van de makers van deze merklappen.

Ten tweede expositie "In Brons Bestendig" met o.a. werken van Wessel Couzijn, V.P.S. Esser, Huib Noorlander, Gerarda Rueter, Jan H. Wolkers en vele anderen.

Tegelijkertijd was hier een serie wandtapijten over "De Verloren Zoon" te bezichtigen.

Hieraan werkten zeven kunstenaars mee.

Deze tentoonstelling trok een verheugend aantal bezoekers.

Ten derde: de ter gelegenheid van het vijfde lustrum van de bevrijding op 9 mei te openen oorlogstentoonstelling.

Deze omvat de opkomst van het Nazi-regiem, een collectie propaganda-materiaal van de N.S.B., een verzameling geallieerde en Duitse wapens, onderscheidingen en eretekens, kranten uit de periode van 1933-1940 en fascistische en illegale kranten uit de oorlogsjaren.

Uitvoerig wordt ook het werk van de verzetsorganisaties, het leven in de bezettingstijd en de Jodenvervolgung behandeld.

Het materiaal is afkomstig uit de privéverzameling van de Vlaardingse heer J. Anderson, die ook was betrokken bij de totstandkoming van de televisie-serie "De Bezetting" van dr. L. de Jong.

Hoewel voornamelijk gericht op de jeugd zullen ook de ouderen deze expositie weten te waarderen.

Tenslotte nog de concerten.

De uitvoerenden brachten hun programma enthousiast, de zaal was steeds geheel bezet en het publiek was vol lof over de geboden prestaties.

Bij het eerste concert was er nog een grote verrassing. De heer en mevrouw De Rooy boden het museum namelijk een piano aan.

Een waardevol en voor de inmiddels gevormde kamermuziekring onontbeerlijk instrument.

Andere kostbare schenkingen: de muziekbibliotheek van de heer F.Timmermans, oud-stadsbeiaardier van Rotterdam, die zijn laatste levensjaren in Oud-Beijerland heeft gewoond; een verzameling van 3 á 400 oude (pen)tekeningen en gravures, een kantverzameling uit Piershil.

Wie de pomp op het ambachtsplein op zolder nog niet heeft gezien moet daar zeker weer eens een kijkje nemen en de huifkar, die door de altijd ijverig poetsende, boenende, vervende of schurende heer Groenendijk onder handen wordt genomen zal na deze opknopbeurt zeker ook de moeite waard zijn.

Werkgroep "Dialecten Hoeksche Waard".

Uit de besprekingen op de eerste werk-bijeenkomst van deze groep bleek dat er een ware spraak- (of schrijf) verwarring bestond, daar ieder zo zijn eigen manier volgde om zijn dialect op te schrijven.

Mijn collega en medeondertekenaar, P.W.de Zeeuw, die zich als onze scriba heeft ontpopt, zegt hiervan het volgende:

"Een echte spraekverwarring zou ik het nog nie willen noemen omdat jie in de Hoeksche Waerd in feite maar twêê grôôte verschillen heb, waervan de uiterste in Baaierland en in 's-Graevendêel legge.

De plaese daeromheen ontlôôpe mekaar niet zôô veul.

D'r zit netuurlijk wel een gelijdelijke overgang in, maar d'r binnen meer overêênkomste as verschille.

Strien, Musdam, Pietershoek en 's-Graevendêel scheele bekant niks.

In de plaesen rommetom Baaierland is duidelijk de Baaierlandse invloed te horen terwijl ie in het 's-Graevendêels zôô nou en dan Dordtse klanken ken waernemen.

Met het stukkie in de krant van 26 febrewarie bin ik het niet hêelemael êêns.

Ik gelôôf er glad niet an, dat het dialect over enkele tientalle jaere is uitgesturreve.

Waer ik wel zeker van bin, is dat jie om het dialect goed te kennen bestudeere, het zelf hêelemael mot kenne spreke en verder dat ôk je vader en je moeder d'r vendaen komme.

Je motter zôôgezaaid gekipt en gebroeid zijn".

De levendige discussie welke ontstond over het hoe, of op welke wijze vastleggen van de dialectwoorden werd welwillend door mevrouw Daan aangehoord en besproken.

De meest juiste oplossing bleek te zijn gelegen in het gebruik maken van het zgn. fonetische schrift, hetgeen echter door leken niet uitvoerbaar is.

Bovendien zouden publikaties in fonetisch schrift voor het grote publiek onleesbaar en oninteressant zijn.

Besloten werd de voorkeur te geven aan een voor allen gelijke schrijfwijze met de bestaande letters en klanken van het alfabet.

Alleen voor afwijkende klanken zouden lettercombinaties moeten worden afgesproken.

Mevrouw Daan, die met dit voorstel akkoord ging, stelde voor een gezamenlijke lijst met spellingsregels op te stellen.

Intussen werken verschillende leden van de werkgroep onafgebroken aan het op kaart brengen van het dialect.

Ik geef hierover nog even het woord aan de heer P.W.de Zeeuw, die bezig is met een kaartstelsel van meer dan 1200 woorden en uitdrukkingen in het 's-Gravendeelse dialect.

"We maken allemael een kaartstelsel waer de dialectwoorden alfabetisch in worre ondergebracht.

Ieder zijn aage plaes.

Om in landbouwterreme te spreke zou ie zeggen: "Ieder z'n aage zwaechie".

Dat systeem is niet allêên alfabetisch, maar ôk Lexicografisch.

En ou weet ik niet of iederêên dat leste vreemde woord begriipt en daerom zek het je uitlegge.

Wat alfabetisch is, snapt netuurlijk iederêên, onverschillig of ie nou bij mêêster Perduin, Meulendijk, Liefaerd of van Dommelen heb schoolgegaan.

Maar lexicografisch wil faaitelijk zegge, datter achter het woord nog een zinnechie komp, waerin het woord nôg is wordt gebruikt en waerin de verklaring leg opgeslote. Daerbij mojje netuurlijk goed uitkijke dajje niet gaat fantisere.

Je ken tenslotte gêên breemstige kattekezeermêêster met een leeskarrechie naer het veurhôôd sture sture om aerepels te leze.

Je mot redelijk blijve!

Het is niet moeilik om uit te legge wat bevoorbeeld een topnaegel is, maar as ik ie nou zeg, damme met een Hollewaao niet bedoele een onfesoendelijke maaid of een ont wijf en ôk niet een jakstaert of zôô êên waarvan ze zegge:

"ze het de-rit-in-d'r-reet", belnêent, we bedoele d'r mee dasse zôôgezaaid een "ruizeluite" is, dan zel ie kenne begriipe dat ôôns dialect veul moeilijker, maar ôk veul mooier is dan dat het ôôgenschiijnlijk lijkt".

Het onderbrengen van woorden en uitdrukkingen uit de verschillende dialecten in een systematisch geheel in een archief in het Streekmuseum heeft wederom een nieuwe functie opgeroepen, n.l.

die van archivaris, waarvoor wij de heer M.Gravendeel uit Puttershoek bereid hebben gevonden.

Verdere toekomstplannen bestaan uit het vastleggen van de verschillende dialecten op de band, hetgeen mogelijk is door bij verschillende inwoners een gesprek op te nemen, zodat onvolmaaktheden van ons spellingssysteem kunnen worden verholpen.

Namens de werkgroep,

J.den Hartigh
P.W.de Zeeuw.

Hendrik Collot d'Escury.

Heer van Heinenoord, geboren te Rotterdam, 4 september 1773, overleden te 's-Gravenhage, 14 mei 1845, verkreeg de Heerlijkheid door koop in 1809.

Zijn familie stamt uit Bretagne en bekleedde hoge posten aan het Franse hof, in het leger en in de regering. Zij werd voor haar diensten aan Frankrijk slecht beloond door confiscatie en verbanning door de herroeping van het Edict van Nantes.

Hendrik studeerde in Groningen en promoveerde daar in de rechten.

In die tijd publiceerde hij reeds verzen in het Latijn.

Hij had in Leiden verder willen studeren, maar kon door de tijdsomstandigheden (Franse bezetting) niet doorgaan.

Hij had zich toegelegd op het verwerven van allerlei kennis, die hem later als regent te pas zou komen.

Hij vestigde zich als advocaat in Rotterdam en was secretaris van de Weeskamer aldaar.

In 1807 verhuisde hij naar Den Haag.

Hij was n.l. in 1807 onder Lodewijk Napoleon benoemd tot secretaris bij de Staatscommissie om een ontwerp voor het hoger onderwijs aan de Koning aan te bieden.

Meer wilde hij echter niet doen voor het Franse bestuur.

Wegens een en ander kwam hij in aanraking met de prefect De Stassart, had daarmee een gesprek, dat "hevig begon, maar vriendelijk eindigde" en moest zich toen het "Maireschap" zijner heerlijkheid getroosten.

Door bij een epidemie in Heinenoord hulp aan de bevolking te verlenen, kwam hij in de gunst bij de prefect.

Deze benoemde hem tot lid van het "Conseil Départementale" van Holland.

Dit liet hij zich nog welgevallen, maar NIET de benoeming tot Adjunct Maire van Den Haag, met de bedoeling daar spoedig tot Maire benoemd te worden.

Hierdoor kreeg hij hevige ruzie met de prefect en kon daardoor niet in Den Haag blijven.

Hij zou op "een naburig buiten" gaan wonen (waarschijnlijk zijn huis in Heinenoord).

Een deel van zijn goederen had hij reeds daarheen laten vervoeren, toen de omwenteling van 1813 kwam en die verhuizing niet meer nodig was.

Hij heeft een werkzaam aandeel gehad in de besprekingen over de omwenteling ten huize van Van Hogendorp, hij ging naar Engeland "om de Prins te zoeken" en was daardoor nog niet thuis, toen de Prins in Den Haag kwam en in zijn huis logeerde. Hij woonde op de Kneuterdijk in het huis van Johan de Wit. Hij bekleedde daarna vele functies o.a. lid van de Raad van State. In 1832 werd hij tot voorzitter van de Tweede Kamer benoemd.

In 1842 zag hij van zijn openbare functies af, teneinde zich geheel aan de literatuur te kunnen wijden.

Zijn belangrijkste werk was een groot boek in vele delen, getiteld "Hollandsch Roem in kunsten en wetenschappen".